

6. İSTANBUL GÜVENLİK KONFERANSI (2020) KIZILELMA DEKLARASYONU

Türkiye’de ilk kez 2015 yılında düzenlenen ve bu yıl altıncısı gerçekleştirilen **İstanbul Güvenlik Konferansı**, “Kovid-19 Sonrası Geleceğin Güvenlik Kurumları ve Stratejik Dönüşüm; Asker, Polis, Jandarma, İstihbarat, Diplomasi ve Sosyo-ekonomi” ana teması ile TASAM Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü tarafından, **05-06 Kasım 2020** tarihinde (pandemi yoğunluk artışı ve ilgili kamu otoritelerinin görüşleri dikkate alınarak) **hibrit formatta** icra edilmiştir. Bölgesel ve küresel ölçekte markalaşan 6. İstanbul Güvenlik Konferansı etkinliğine değişik ülke ve bölgelerden her disiplinde geniş konuşmacı ve protokol katılımı sağlanmıştır. Türkiye’den ilgili tüm otoriteler de Konferans’ta temsil edilmiş, oturumlar kurumsal olarak takip edilmiştir.

Konferans ile birlikte; “Kovid-19 Sonrası Geleceğin Güvenlik Kurumları ve Stratejik Dönüşüm için İşbirliği” ortak teması ile **4. Türkiye - Körfez Savunma ve Güvenlik Forumu** ve **3. Türkiye - Afrika Savunma Güvenlik ve Uzay Forumu**, “Atlantik’ten Hint Okyanusu’na Geleceğin İnşası” teması ile **2. Denizcilik ve Deniz Güvenliği Forumu** ve ayrıca **Kovid-19 Sonrası Yeni Dünya Regülasyonu Çalıştayı** alt-etkinlikler olarak eş zamanlı yapılmıştır.

ABD’den Çin’e, Rusya’dan İran’a 40’a yakın ülkeden seçkin katılımcıları buluşturan İstanbul Güvenlik Konferansı 2020; Türkiye merkezli rekabetçi yeni perspektifler hedefinde önemli görüş ve düşüncelerin paylaşıldığı küresel bir platform olmuştur.

Konferans sonucunda, aşağıdaki tespitler ve öneriler yapılmış, ilgili tüm otoritelerin ve kamuoyunun dikkatine sunulması kararlaştırılmıştır:

1. Güvenlik ve Savunma ekosistemi başta olmak üzere, hızlanmış travmalara dönüşen güç ve mülkiyet modelinin doğru zamanlı yakalanması, pandemi ile birlikte çok daha zorlaşmıştır. Küresel yönetim; teknolojik, ekonomik, askerî ve politik tehditler ile dengeleme süreçlerini takip ederken, pandemi tüm aktörleri hazır olmadıkları bir senaryo ile karşı karşıya bırakmıştır. Can güvenliğinin sağlanması uluslararası arenada dünya gündeminin ilk sırasına yükselmiş, bunun yanı sıra piyasalar, uluslararası ticaret ve uluslararası ulaşım durma noktasına gelirken birçok ulusal altyapı ve ekonominin yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu küresel salgın, sağlık sistemleri gibi yumuşak alanları ikinci planda bırakan büyük güçler için ders niteliği taşımaktadır.
2. Kovid-19 ile beraber millî güç unsurları olarak sıralanan psikososyal güç, nüfus gücü, beşeri güç, coğrafi güce ek olarak sağlık sistemi gücünün eklenmesi gerektiği göze çarpmaktadır. Salgın ile mücadelede vatandaş ve devlet arasındaki olumsuz sağlık yönetimi kötü bir çarpan etkisine sahiptir. Sağlık sektörünün, sağlık kuvvetleri ile uluslararası krizlere güçlü ve pratik müdahale etme imkânı tanıyan yönetim sisteminin geliştirilmesi öncelik kazanmıştır.

14. Pandemi yönetim sürecinde Çin'in Sırbistan'a, Rusya'nın İtalya'ya, Türkiye'nin AB ülkelerine sembolik de olsa gerçekleştirdiği yardımlar, AB üyesi ülke vatandaşlarının, birliğin işleyişini sorgulamasına ve güvensizlik duymasına neden olmuştur. Süreç sonrası AB içinde serbest dolaşımı öngören "Schengen" uygulamasının yeniden tartışmaya açılacağı ve yeni anlaşmazlıkların oluşacağı değerlendirilmektedir.
15. Rusya ve Çin'in farklı coğrafyalara gönderdikleri yardımlar salgın sürecinde ve sonrasında "Marshall Yardımı 2,0'ı" hayata geçirmekte başarısız kalmış ve bu süreç ABD'nin hegemon gücünün sorgulanmasına neden olmuştur. Bu durum uluslararası sistemde hızlı bir değişim ve dönüşümü göstermese de devletlerin pandemi ve benzeri süreçlerde kendi içlerine dönmek zorunda olduklarını tespit etmiştir. Kovid-19 salgını küresel güvenlik bağlamında insanî güvenliğe yönelik ulusal güvenlik politikalarında yaşanan zorlanmalar ve tıkanmalar sebebiyle otoritelere karşı meydan okumalara neden olmaktadır.
16. Uluslararası düzende ilk kez bireyler ciddi bir güvenlik tehdidinin çözümünde önemli aktörler olarak görülmeye başlamıştır. Bu süreç birey düzeyindeki güvenliğin ulusal ve uluslararası güvenlik meselesi hâline gelebilmesi durumunu ortaya çıkartmıştır.
17. Kovid-19 süreci ulusal güvenlik kurumlarının faaliyetlerini değiştirmiştir. Özellikle bir arada yaşama düzenine sahip askerî birimlerde salgının yayılma oranı yükselmiştir. Bu durum operasyonların verimliliğinde ciddi riskler ortaya çıkarmış, özellikle aktif operasyonlarda görev yapan devletler için yeni güvenlik sorunlarına yol açmıştır. Klasik yöntemlerle çözüme ulaşmada ciddi zorluklar yaşanması, yeni paradigmanın oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Yeni paradigmanın ana parametreleri; esasen küresel işbirliğini artıran, bireysel güvenlikle ilgili sağlık ve güvenlik arasındaki ilişkilerin daha derinlemesine analiz edildiği yeni güvenlik tedbirlerini gerektirmektedir. Gerek terörle mücadele gerek uluslararası sorunlara karşı etkin müdahale açısından stratejik işbirliği ve yönetişimin etkinleştirilmesi gerekmektedir.
18. Yumuşak gücün temsilcisi Joseph Nye tarafından "Kültür", yumuşak gücün kaynaklarından birisi olarak ifade edilmektedir. Diğer uluslarla diyalog geliştirmek, güven inşa etmek, ülkeye dair kültürel ve siyasal tanınmayı sağlamak, ulusal kültürün imajını ve saygınlığını artırmak, ön yargıları ortadan kaldırmak son derece önemli bir amaç görevi görmektedir. Ulusal kültür hakkındaki olumsuz görüşlerle mücadele etmek, ileride başka alanlarda gerçekleşebilecek ortaklıklar için zemin hazırlamak ve belirli söylem, inanç ve ideolojilere dayalı bir dünya görüşünü ortaya koymak, kültür diplomasisinin amaçları arasındadır. Bunun için tarihsel geçmiş ve kültürel miras, sanat dalları, sergiler, gastronomi, edebiyat vb. alanlar da kamu diplomasisinin araçlarıdır. Kültür diplomasisi, dilin ve kültürel öğelerin dünyada yayılması için Fransız Enstitüsü, Goethe Enstitüsü, Yunus Emre Enstitüsü, Konfüçyüs Enstitüleri vb. inisiyatifler oluşturmaya başlamıştır. Bu noktada kültür, hem bir yumuşak güç süreci hem de kamu diplomasisinin bir alt başlığı olarak önemli bir diplomasi aracıdır. Bu alanın "Paralel Dünya" olarak da isimlendirilen sosyal medya kanalları ile işlenmesi kaçınılmazdır.

19. Ülke markası oluşturma süreci; kamu ve özel sektör çıkarlarının ulusal çıkarlarla bağlantıya geçerek iç ve dış kamuoylarını birbiriyle bağlantılı amaçlarla ikna etmeye yönelik eylem bütünüdür. Kurumsal marka oluşturma sürecinin ülke bazında uygulanması söz konusudur. Devlet yapılanmasının, kamu ve özel sektör kaynaklarının genel faydaya yönelik kullanımı ön plandadır. Ülke imajının oluşturulması, siyasî erk ve kurumları ile uluslar-üstü kuruluşları çok katmanlı kararlar almaya zorlamaktadır. Ulus markalama bir reklam kampanyası değildir. Ulusal imaj, ulusal kimlik ve ulusal itibar kavramlarının içerdiği tüm öğeleri barındırmaktadır.
20. Kamu diplomasisi, yeni diplomasi türlerini ortaya çıkartmıştır. Devletten devlete uygulanan geleneksel diplomasiye nazaran yeni diplomasi araçları, devletten halka ve halktan halka uygulanan eylemler bütünüdür. Yeni diplomasi, devlet dışı aktörler, STK'lar, bireyler olmak üzere farklı aktörler tarafından da uygulanmaktadır. Bu ise küresel siyasette, kitle iletişim araçları ile aktif ve etkin yönlendirme yapılabilen bir ortamı doğurmuştur. Yeni diplomasi sadece uluslararası ilişkilere değil, multidisipliner bir alana da hitap etmeye başlamıştır. Kaçınılmaz biçimde güç ile bağlantılı olan "Kamu Diplomasisi" kavramı, etkileme veya ekonomik yollarla kültür, değerler ve dış ilişkileri de ekleyip çekim oluşturarak, amaçlanana elde etme kapasitesidir. Uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi kavramı sürekli çeşitlenip yenilenmeye devam etmektedir. Kovid-19 salgını ile beraber "Maske Diplomasisi" kavramı oluşmuş, yeni aktörler ve krizlerin yaşanmasını beraberinde getirmiştir.
21. Teknoloji çağının getirileri ve dijitalleşme süreci, medyanın şekillenmesini sağlamış ve yeni medya araçlarını oluşturmuştur. Yeni medya, kullanım alanları bakımından, devletlerin güvenlik alanları için tehdit oluşturabilmektedir. Toplum nezdinde kaos ortamı yaratacak ve ulusal güvenliğe yönelik tehdit oluşturacak dezenformasyon hareketleri, propaganda süreçleri bölge ve devletler üzerinde yeni tehditler oluşmasına neden olmaktadır. Özellikle bireylerin yeni medya araçları kullanılarak duygu, düşünce ve eleştirilerini paylaştıkları platformlar istihbarat örgütleri ve devletler tarafından dezenformasyon süreçlerinde aktif olarak kullanılabilen ve devletlerin güvenliklerini tehlikeye sokabilmektedir.
22. Geleceğin savaşlarında haberleşme ve bilgiye erişim kabiliyeti ile silah ve bilgi teknolojileri önemli aktörler hâline gelerek robot ve yapay zekâ ağırlıklı etkin savunma sistemleri oluşmaya başlayacaktır. Büyük veri ve yapay zekânın otonomi, biyoteknoloji ve kuantum içinde kullanımı itibarlı dijital savaş alanları oluşturacak, geniş ve çoklu ortamlarla beraber akıllı ve dijital sistemlerin kullanıldığı "İsabet Savaşları" boy gösterecektir.
23. Geleceğin istihbaratında teknoloji ve yapay zekânın gözetleme ve keşiflerde oldukça önemli faydaları olacaktır. Fiziksel ve sanal operasyonlar sayesinde sınıflandırma, tanıma, kimliklendirme ve tehditleri algılama imkânları kolaylaşacaktır. Sosyal medya, video, ses, metin, GPS tespit ile gözetleme, keşif ve istihbarat alanlarındaki kullanımları desteklenerek artırılacaktır. Robotik, bu alanda geleceğin sık kullanılması planlanan bir teknolojisidir. Süper zekâlı ya da yapay zekâlı sistemler, insan-makine dönemine hazırlık sürecinin habercisidir.

24. Diplomatik istihbarat yurtdışında görev yapan diplomatlar vasıtasıyla verilerin düzenlenmesi ve raporlanmasıdır. İstihbarat diplomasisi ise iki ülke istihbarat görevlilerinin bilgi alışverişi yaparken mevcut bilginin ne kadarının hangi bilgi karşılığında paylaşılması gerektiği gibi bilgileri içeren bir anlaşma sürecini oluşturur ve kamu diplomasisinin bir kolu değildir. Ortaya çıkan dijital iletişimdeki gelişmeler, (veri madenciliği gibi) yeni kavramlar bu alanlarda dijital uzmanlaşma ve kurumsallaşmayı kaçınılmaz bir hâle getirmiştir.
25. 2019 yılında yapılan araştırmalara göre X,Y ve Z kuşaklarının sosyal medya kullanımı ve ilgilerinde farklılıklar söz konusudur. Z kuşağının, kendi içinde farklı sosyal medya ve içerik arayışında olduğu gözlemlenmiştir. Bu çerçevede toplumun ve ilgili kitlelerin yeni medya araçlarını doğru kullanmamaları ile kültürel dezenformasyon sürecinin yaşanması psiko-sosyal olarak toplumun olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Sosyal medyada güvenlik ele alındığında ise sosyal medya okuryazarlığı ve “Duygusal-Ruhsal Güvenlik” sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede hızla kullanım alanı genişlemekte olan yeni medyanın kullanımı üzerine eğitimler, bilinçlendirici reklamlar ile kamu spotları vb. faaliyetler, olumsuz toplumsal duyguların ve davranışların önüne geçme konusunda etkili olacaktır.
26. Diplomatik iletişimde özel dönemlerde yapılan açıklamalar, ikili işbirliği süreçleri veya kavgacı söylemler, diplomatik iletişim süreçleri olarak değerlendirilmekte ve Twitter bunun için bir araç olarak kullanılmaktadır. Devlet temsilcileri, yöneticileri, çalışanları, diplomatlar, akademisyenler ve gazetecilerin Twitter hesaplarının diplomasi üzerinden önemli etkileri bulunmaktadır. Hızlı iletişim süreçlerini destekleyerek krizlerin hızlı çözülmesi kadar yeni krizlerin doğmasına da neden olabilen bu yöntem sayesinde daha etkili olabilecek bir diplomatik alan açılmıştır. Ancak bu uygulama biçimi bir dezenformasyon alanı olabileceği gibi diplomasiyi olumsuz etkileyebilme kapasitesine de sahiptir.
27. Salgın süreci devlet-dışı aktörlerin ve illegal yapılanmaların topluma ve sistemlere karşı aktif eylemlere eğilim göstermesine yol açmıştır. Pandemi sürecinde toplumun çevrimiçi platformlara daha fazla yönelmesi, devlet-dışı aktörlerin çevrimiçi propaganda sürecini daha etkin sürdürmelerini ve sahadaki hareket kabiliyetlerini artırmalarını sağlamıştır.
28. Dünyanın her noktasından erişilmesi mümkün olan yeni medya araçları kamusal bir alan olarak yorumlanmaktadır. Ancak bu alan terör amaçlı grupların kullanımına açık olması, bu grupların büyük kitlelere ulaşma ve bu kitleleri daha kolay etkileyebilme kapasitelerine neden olmaktadır. Ayrıca bu gruplar için örgütlerini tanıtmaya, propaganda yürütme, destekçi toplama, psikolojik savaş yürütme, kişisel verilere yönelik saldırılar düzenleyerek veri tabanı elde etme, bağış toplama, ağ oluşturma gibi pek çok etkin amaca hizmet etmektedir. Bu çerçevede, sosyal medya istihbarat birimlerinin kurulması, diplomasi kanalının kullanımının geliştirilmesi, yabancı basın ve sosyal medya ağlarına doğru bilgilerin ulaştırılması gerekmektedir. Öte yandan eğitim sistemlerine medya okuryazarlığı ve alt başlık olarak yeni medya okuryazarlığı derslerinin eklenerek doğru bilgiyi teyit etme kültürünün oluşturulması dezenformasyon süreçlerine karşı bir toplumsal refleks geliştirecektir.

29. İş dünyası ile ilgili yapılan araştırmalara göre 2020 yılından itibaren kurumların hizmet faaliyeti ortalamasınının 14 yıla düştüğü tespit edilmiştir. Kurumsal yaştaki bu düşüşün nedenleri; gününbirlik alınan kararlar, kolay ve anlaşılır vizyon eksikliği, doğru yetenekleri edinmemek ya da keşfedememek ve güçlü fikir eksikliğinden kaynaklanmaktadır.
30. “Dijital Darwinizm” kavramı; toplum ve teknolojinin, bazı kurumların adapte olabileceğinden daha hızlı evrilmesi sürecini anlatmaktadır. Çevik olmayıp katı kurumsal kültürü olanlar bu evrime ayak uyduramamaktadır. Türkiye’de işlerin, 2020’lerde %14’ü, 2030’larda ise %33’ü otomasyon riski altındadır. 2020’de devletler ve kurumlar; dijital çağ, uluslararası örgütlerin işlevsizliği, büyük veri, yapay zekâ, jeopolitik kırınlıklar ve güç mücadelesinden kaynaklanan önemli sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Siyasi yönetim, dış politika, kültür, dijital kültür, eğitim, girişimcilik, teknoloji, ürünler, ülkenin yaşanabilirliği, arkadaşlık vb. faktörler yumuşak gücün kaynakları ve etkileyicileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde dünyanın en önemli markalarının teknoloji markaları olduğu görülmektedir. Teknoloji ve dijitalleşme; yumuşak gücün bir aracı olarak diplomasiyi etkilemekte, “Dijital Diplomasi” (“Sanal Diplomasi, Twiplomasi, Siber Diplomasi, E-diplomasi) şeklinde karşımıza çıkmaktadır.
31. Kovid-19 sürecinde ABD’nin uygulamış olduğu politikalar ve Başkan Donald Trump’ın söylemleri Amerikan rüyasına zarar vermiş ve ABD imajını zedelemiştir. Devletlerin imajları sabit olmamakla birlikte yürütmüş oldukları eylemler, dile getirilen söylemler ile değişkenlik gösterebilmektedir. Türkiye’nin Kovid-19 salgını süresince bazı ülkelere yönelik tıbbi yardım ve maske gönderimi yaparak yürütmüş olduğu sağlık diplomasisinin ekonomik ve ikili ilişkilere yönelik dönüşleri yavaş seyredecek, bu ülkelere karşı uygulanan yumuşak güç girişimlerinin başarı derecesi ile ölçümlenebilecektir. Bunun yanı sıra sosyal medya araçları üzerinden analizler yapmak da mümkündür.
32. Pandemi çalışma, eğlence, eğitim, yönetim vb. alanlardaki sosyal alışkanlıklar ile tüketici davranışlarında değişiklikler yaşanmasını sağlamış, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda dijitalleşme süreci hız kazanmış ve normal hayatın bir parçası hâline gelmeye başlamıştır. Tüm bu unsurlar toplumların kültürlerinde değişiklikler oluşturmaya başlamıştır. Yeni duruma uyum için kamu otoritesi yazılım, donanım ve içeriğe dair çalışmalar yapılmalıdır.
33. Küresel iş modelini, güç ve mülkiyet dağılımını, güvenlik ve savunmayı dönüştüren temel sektörlerin; “Robotik”, “Biyoteknoloji”, “Yapay Zekâ”, “Nanoteknoloji”, “Uzay” ve “Stratejik Hizmetler” olacağı pandemi ile birlikte tekrar teyit edilmiştir. Yaşanan krizler, “Güvenlik” ve “Güç” kavramlarının son 15 yıldır ısrarla dile getirilen yeni stratejik ortamdaki tanımlarını görünür kılmıştır. Bu durum ise savunma, güvenlik, diplomasi ve sosyoekonomi alanlarında faaliyet gösteren kurumlar ve paydaşlarının, bu yeni konvansiyonel kavramları yeniden yorumlayarak re-organize olmalarını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, ülkeler için içeride ve dışarıda düşman aramaya gerek olmadığını, düşman veya dostun kurumsal altyapısının gücünde ve regülasyon değişikliği üretme hızında olduğunu görmek en önemli farkındalıktır.

34. Küreselleşmeyle birlikte kolluk kuvvetlerinin terörizm, organize suçlar ve düzensiz göç gibi sınır aşan tehditlere karşı uluslararası alanda geliştirdiği işbirliği faaliyetlerinin ulaştığı boyut, kamu diplomasisine güvenlik ve eğitim diplomasisi boyutunda yeni alt alanlar açarak; kolluk kuvvetleri ve kolluk eğitim kurumları ile personele önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bu çerçevede, “Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planlarının” yayımlanmasını müteakip, ortak davranış kalıpları ve söylemlerin geliştirilmesine ve kolluk personelinin yabancı dil ile dijital diplomasi becerileri kazanmasına olan ihtiyaç artarak devam edecektir.
35. İç güvenlikle ilgili olarak Jandarma Genel Komutanlığı yapısı ve özel personellerin eğitimi için sistemsel ve yapısal bir dönüşüm gerekmektedir. Özel güvenlik kurumlarınca görevlendirilen güvenlik görevlilerinin mesleki yeterlilik kriterleri üzerinde çalışmak ve donanımlı elemanları görev sahalarında - özellikle kritik tesislerde - istihdam etmek gerekmektedir.
36. Güvenli kentler ele alınırken alternatif çözümler üretebilecek esnekliğin oluşturulması gerekmektedir. Özellikle bu alanda yapılan çalışmalarda sadece kolluk kuvvetleri ve güvenlik güçleri seviyesinde değil, tüm kamu alanları ve toplumun her kesiminin bu sürece entegre edilmesi gerekmektedir. Şehirlerde afetler, hibrit saldırılar, terörizm, silahlı çatışmalar vb. durumlar için hazırlıklı bir sivil direnme gücü ve stratejik ham madde depoları tesis edilmelidir. Buna ek olarak tüm sektörlerde olası güvenlik ve krizlere hazırlık sağlamak amacıyla ülkelerin ulusal ve kolektif savunma yetenekleri geliştirilmelidir.
37. Geleceğin polis teşkilatının dönüşüm parametrelerinden biri de dijital dönüşüm sürecidir. Sisteme entegre olmaya çalışan Teşkilat içinde dijital dönüşüm siber güvenlik altyapısının kurulması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Ürünler ve sistemlerin birbirleriyle entegrasyonu belirli standartlara göre düzenlenmeli, stratejik seviyede bilgi depoları oluşturulmalıdır.
38. Kolluk kuvvetlerine yönelik; akıllı kent ve kent güvenliği teknolojileri, kent içi atış yönü tespit sistemleri, davranış kalıpları ve anomali tespiti yapabilen yapay zekâlı sistemler geleceğin polisini/jandarmasını şekillendiren teknolojiler arasındadır. Polis/Jandarma için suç önleme ve suçlu yakalamada; yüz tanıma sistemleri, biyometrik kimliklendirme, giyilebilir teknolojiler, akıllı devriye araçları gibi teknolojiler de hizmet kapasitesini geliştirecektir.
39. Silahlı kuvvetlerin harekât tarzına yönelik yapay zekâ teknolojileri ile komuta kontrol, istihbarat, keşif, gözetleme, lojistik ve siber alan oluşturma konusunda, tam otomasyon sistemlerinde ulusal güvenlik aktörleri ve operasyon yapısı tümüyle değişecektir. Askerî ve ekonomik açıdan devletler için rekabet imkânı sağlayan yapay zekâ kullanımı, devlet-dışı aktörlerin elinde tehdiye dönüşebilmektedir. Hâlihazırda bireylerin hak ve menfaatlerini gözetirken iç güvenlikte esas olan halk sağlığı, doğal afetler, kritik altyapılar, sınır güvenliği, terörle mücadele vb. konularda yapay zekâ teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Kolluk kuvvetlerinde önleyici kolluk, adli kolluk, terörle mücadele, rutin ofis işlemlerini azaltma ve kritik altyapıların korunması yapay zekâ teknolojilerinden yararlanılan diğer yapılarıdır.

40. Yeni teknolojilerle birlikte askerî istihbarat başta olmak üzere, etkileri ile beraber askerî gelişmelerin gizlilik kuralları değişmeye başlamıştır. Savaş geleneksel olarak doğasını muhafaza ederken karakterinde değişimler yaşanmaktadır. Artık savaş sadece askerin işi olmaktan çıkarken teknoloji, mühendislik ve özel şirketlerin savaşı hâline gelmektedir. Yeni konseptler, doktrinler, eğitim sistemleri, askerî politikalar, kolluk kuvvetlerindeki teşkilatlar üzerinde, kuvvet ve kabiliyet artırıcı çalışma ve inovasyonlar geliştirilmesi gerekmektedir.
41. Jandarmanın görev alanı hem iç güvenlik hem de dış güvenlikten sorumlu olacak şekilde tanımlanmaktadır. Geleceğin jandarması özellikle NATO gibi kurumlar nezdinde de dış güvenliği önemli aktörleri olarak değerlendirilmektedir.
42. Geleceğin kolluğu otonom, sanal ve yapay zekâ teknolojileri ile inşa edilmektedir. Geleceğin suçlarına bakıldığında teknolojik ortamlarda aktif işlenen suçlar ve suçluların ortaya çıkacağı, dolayısıyla kolluk görevlerinin değişim yaşayacağı değerlendirilmektedir. Sınır anlayışının değişmesi, internetin sağladığı imkân ve kabiliyetler, yeni suç tipleri, küresel salgınlar ve salgından doğan suçlar gibi asimetrik tehditlere karşı hazırlıklı olunması gerekmektedir.
43. Kolluk kuvvetleri genel eğitim modeli yerine ülkenin karşılaştığı risk, tehdit ve terörle mücadele kavramları bazında ihtiyaca cevap verebilecek eğitimlere ağırlık vermelidir. Kolluk eğitimi dâhil tüm eğitim sistemlerinde karşılaştırmalı tarih, spor vb. çoklu eğitim sistemleri oluşturulmalı, uzaktan eğitim modelleri sanal gerçeklik ve yapay zekâ ile desteklenerek geleceğin kolluğu kitlesele değil bireysel hareket edebilecek bir niteliğe eriştirilmelidir.
44. Dağıtık harekât ve mozaik harekât konseptleri; birlikler geniş alanlara dağılırken iletişim, etkileşim ve bilgi akışının hep sürdüğü sistem modelleridir. Bu tarz konseptler, savaş alanı, araç, süreç, uçuş simülasyonları ve savaş alanı medikal eğitimlerinin sanal gerçeklik teknolojileri ile uzaktan eğitimi destekleyen, risk ve maliyeti düşüren fırsatlardır.
45. Savunma sanayi parametrelerinde yapay zekâ teknolojileri önemli bir yer tutmaktadır. İnsansız Hava Aracı (İHA) teknolojileri bu alanda dünyanın üzerinde aktif olarak çalıştığı bir alan olmasına rağmen mevcut İHA'ların bilgi ve yazılımlarının da yapay zekâ sistemleri ve istihbarat ile korunaklı hâle getirilmesi önemlidir. Türkiye'de İHA sistemlerini hızlı yakalamış ülkeler arasında yer almaktadır. Bu noktada projeksiyon yapılması gerekmektedir, senaryolar oldukça fazla olsa da "Altın Cevaplar" konusunda eksiklikler söz konusudur.
46. İnternetin dünyada aktif olarak kullanılmaya başlaması üzerine teknolojik suçlar, siber saldırılar, yapay zekâ sistemleri ile birlikte bu alandaki suçların cezai işlemleri ve caydırıcılıkları da hukukî literatürde karşılık bulmaya başlamıştır. Yapay zekânın ve siber saldırıların savaşa dâhil edilmesi, hukukî/etik boyutları ve kolluk kuvvetleri çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

47. Türkiye 2013 itibarıyla konsepti değişen bir terör örgütü (FETÖ) ile siber saldırılar ve siber terör bağlamında mücadele etmeye başlamış ve bu örgüt kamu kurumlarının bilişim suçları merkezlerine sızmayı başarmıştır. Bilişim altyapıları üzerinden ülkenin kurumlarına sızılarak gizli bilgilerine erişilmesi, kritik altyapılarının sabote edilmesi ve yapılarına zarar verilmesi gibi çok daha etkili eylemlere neden olmaktadır. Türkiye'nin ağırlıklı olarak konvansiyonel suçlara karşı geliştirdiği etkili çaba ve önlemlere bilişim ve siber alanda da ihtiyaç vardır. Siber teröre karşı güçlü bir inisiyatif Türkiye'de henüz tam anlamıyla geliştirilmiş değildir.
48. Yeni dönemin rekabetinde, başarı için temel regülasyonu sağlayan "Eleştirel Düşünce" ve "Liyakattir". Aslında dünya tarihi boyunca referans olan bu parametrelerin günümüz şartları içinde tekrar yorumlanıp "Kurumsal Altyapının" gücünün ortaya çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca dünyanın medeniyet çıkmazı hususunda geldiği bu noktada; 2. Dünya Savaşı sonrası - bugüne göre oldukça idealist şartlarda - kurgulanan uluslararası sistemin de "Güç ve Adalet" temelinde yeniden yorumlanması gerekmektedir. Yoksa yönetilebilir bir dünya veya ülke profili pek mümkün değildir. "Kurumsal Altyapıyı" desteklemek açısından öngörülemezlik ve zıtlıkları yönetme konusundaki uzmanlık alanının - pratikte krizlerle uğraşarak gelişse de - daha bilinçli ve kurgulu şekilde tüm kurumsal altyapılarda geliştirilmesi gerekmektedir.
49. Post-korona sürecinde dönüşen iş modelinde, üretimdeki yavaşlamanın ekolojiye aldıracağı nefesin izlerinin takibi/derinleştirilmesi, krizden doğan ciddi bir fırsatın israfını önleyecektir. Pandeminin toplumsal katmanlardaki çok boyutlu travmalarını yönetecek beklenti yönetimi kapasitesi kamu yönetimleri için sosyoekonomik güvenlik anahtarı olacaktır.
50. Radikalleşme ve ekonomik, sosyal, kültürel, psikolojik propaganda süreçleri ile mücadele edebilmek için merkezler oluşturulmalıdır. Terörün yoğunluklu olduğu bölgelerde devlet-halk arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi için görevli kolluk kuvvetlerine çok yönlü eğitimler verilmelidir. Kolluk kuvvetlerinin elinde bulundurmuş olduğu gücü ölçülü kullanması, bunun için kısıtlamalar ve gerekli eğitimlerin sürdürülmesi önem arz etmektedir. Aynı zamanda dezavantajlı gruplara karşı düşmanlık ve nefret söylemlerinin engellenmesi için çaba gösterilmelidir. Kolluk kuvvetlerinin radikalleşme ile mücadele sürecinde komşu ve diğer ülkelerle de koordine ve işbirliği sağlaması, kurumlar arası ortak akademik çalışma ve projeler yürütülmesi ve radikalleşme ile mücadele ağı kurulması gerekmektedir.
51. Kovid-19 kapsamında kısmî veya genel sokağa çıkma ve seyahat kısıtlamaları ile işletmelerin faaliyetlerine ve yüz yüze eğitimlere ara verilmesi gibi sosyal hareketliliği azaltan tedbirlerin, toplum ile kolluk üzerindeki müspet/menfi etkileri yanı sıra suç üzerinde de etkisi olmuştur. Tüm dünyada belli suç oranlarında azalma veya artışlar yaşanmıştır. Türkiye'de, jandarma sorumluluk bölgesindeki 2020 Nisan ve Mart aylarının suç verileri mukayese edildiğinde; asayiş suçlarında %17 azalma, kaçakçılık suçlarında %27 azalma, siber suçlarda %42 artış, çocukların cinsel istismarında %60 azalma, kamu personeline yönelik hakaret suçunda %45 ve kolluk kuvvetlerine direnme suçunda %14 artış gözlemlendiği dikkat çekmiştir.

52. OXFAM'ın 2019 yılında yapmış olduğu bir araştırma dünyadaki en zengin 26 kişinin gelirinin dünya nüfusu gelirinin yarısına ve Davos'un 2020 araştırması da 2.153 kişinin toplamda dünya servetinin %60'ına sahip olduğu ekonomik eşitsizliği ortaya çıkarmaktadır. Kovid-19 süreci ile artış gösteren işsizlik ve yoksulluk bireyler arasındaki eşitsizliğin keskinleşmesine neden olmuş, savunmasız kitleler üzerinden ciddi riskler oluşturmaya başlamıştır. Devletler artan eşitsizlikle mücadele edebilmek için bu eşitsizliğe neden olan ana faktörleri doğru tespit etmeli ve bu sorunlarla doğru mücadele edebilmek için hareket kabiliyeti geliştirmelidir. Eşitsizlik; ulusal güvenlik sorununun bir kolu olmakla birlikte, bu dengeyi kuramayan toplumlarda kırılmalara neden olacağı gibi iç güvenlik ve beraberinde önemli bir dış güvenlik sorununun habercisidir. Mevcut daralma ve durgunluğun savaşı bir küresel düzeltme yapması, "Borç-Para-Borç" sarmalındaki kaynak krizine nefes aldırması da mümkündür. Fakat bu durumda da borçluluk ve sermaye dağılımındaki göreceli refah paylaşımı insanlık için akıl almaz biçimde bozulmaya devam edecektir.
53. Pandemi sürecinde tüm dünyada uygulanan sokağa çıkma yasakları ve seyahat kısıtlamaları, bireylerin daha kısıtlı alanlarda yaşamlarını devam ettirmelerini zorunlu kılmış ve tüm dünyada toplumsal bir sorun olan aile içi şiddet ve kadın cinayetleri üzerinde kırılmalar yaşanmasına neden olmuştur. Yapılan araştırmalar neticesinde aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri üzerinde özellikle Türkiye'deki izolasyonun en yoğun olduğu Mayıs ayında önemli artışlar gözlenmiştir. Kovid-19 sürecinde kadın sığınma evlerinde yaşanan doluluk, pandeminin gerekli kıldığı sağlık önlemleri ve güvenlik güçlerinin müdahale süreçleri dikkate alındığında şiddet mağduru bireylerin güvenlikleri yeterli oranda gözetilememiştir. Bu tür sosyal kırılmaların engellenmesi adına görsel ve işitsel yayın araçlarında şiddet içerikli yayınların kaldırılması, bu yayınları yapan kişi ve kurumlara caydırıcı cezalar oluşturulması, kamu spotlarının yayınlattırılması, kolluk kuvvetlerinin denetimleri artırması ve şiddet sürecine hızlı müdahale kabiliyeti geliştirmesi, bu tür şiddetlere yönelik caydırıcı cezalar uygulanması ve bu cezaların kitle iletişim araçları üzerinden duyurulması caydırıcılık kazandıracaktır. Aynı zamanda seyyar sağlık ekipleri gibi aile içi ve kadına yönelik şiddetin azaltılması için sosyal hizmet timlerinin oluşturulması, aktif müdahale edebilme kabiliyeti geliştirmesi üzerinde çalışılması önem arz etmektedir.
54. Salgın süreçlerinde stratejik ulaşım ve ticaret yolları üzerindeki ülkeler, insan hareketliliği, temizlik ve yaşam koşulları, sağlık eğitimi ve toplumsal farkındalık salgınların alan kazanmasında etkili unsurlardır. Salgınlar bu bağlamda bireysel, toplumsal, devlet bazlı ve uluslararası güvenliği etkileme kapasitesi taşımaktadır. Salgınla mücadele sürecinde ise kitle demokrasileri kısmen, sosyal refah devleti ise yüksek başarı elde edilmesini sağlamaktadır.
55. Akıllı şehir modelleri kolay ve konforlu bir şehir yaşamı ile birlikte ulusal ve yerel güvenliğin sağlanmasında sistemsel bir altyapı imkanı da sağlamaktadır. Yaşam kalitesini iyileştirirken çevresel etkiyi azaltıp günlük hizmetlerin sorunsuz işlenmesini sağlayan dijital teknolojiler akıllı şehirler için önemlidir. Akıllı şehirler, sistemleri içinde akıllı polis/jandarma hizmetlerinin etkili işlemesi için yapay zekâ teknolojileri ile güvenlik hizmeti de sunmaktadır.

56. Şehirler için toplu taşımalar kolaylık ve maliyeti azaltan unsurlar olarak görülmekteyse de insanların konfor arayışları ve zamandan tasarruf etme istekleri büyük şehirler için toplu ulaşım hizmetlerinde akıllı şehir modellerinin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Sürdürülebilirliği ve çevreye karşı duyarlılığı sayesinde akıllı taşıma modelleri ile yeni sistemlerin konforlu ve güvenli insan taşımacılığında önemli yer tutacağı ve geleceğin akıllı şehirlerinin bir parçası olacağı değerlendirilmektedir. Kovid-19 salgını bu teknolojilerin gerekliliği konusunda karar vericileri de etkileyen ve geleceğin akıllı şehirlerinde yer alabilecek önemli bir etkidir.
57. Akıllı şehirler, teknolojileri belirsizliklere karşı korumanın ve bunları etkili yönetmenin bir yolu olarak kaşımıza çıkmaktadır. Teknoloji tabanlı bu sistemler siber saldırılara karşı zarar görmeye ve kırılganlığa oldukça açıktır. Pandemi ile beraber Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’nın etkin kullanıma geçtiği EBA uygulaması siber güvenliği muhakkak surette sağlanması gereken kritik altyapılar arasında yerini almaktadır. Kritik altyapılar olarak değerlendirilen akıllı şehirler ve sistemleri siber saldırılara karşı güvenlik ve inovasyon dengesi gözetilmesi gereken disiplinler arası çalışmaların yapılmasını gerekli kılan bir alandır.
58. Sıradaki sofistike kriz alanı ya da salgının ne olacağını öngörmek oldukça zordur. Dünyanın büyük bölümünde güvenliğe karşı tehditlerin başka ülkelerin ordularından ziyade; ekonomik çöküş, politik baskı, kıtlık, aşırı nüfus artışı, etnik ayrılıklar, savaş, iç çatışmalar, bölgesel ve ulusal anlaşmazlıklar, doğa ve çevrenin tahribatı, terörizm, örgütlü suç, devletlerin kendi halklarına yönelik şiddet eylemleri, “Salgın Hastalıklar”, insan ve tehlikeli madde kaçakçılığı, silah ve uyuşturucu ticareti, kara para aklama, gelişmekte olan demokrasilerin piyasa istikrarlarını bozmaya yönelik büyük finans manipülasyonları/dolandırıcılıkları gibi bir dizi sorundan kaynaklanacağını, bu pandemi devasa bir işaret fişeği/milat olarak ortaya koymuştur.
59. Deklarasyonda özetlenen temel referanslar ve öneriler ışığında asker, polis, jandarma, istihbarat diplomasi vb. daha müstakil başlıkları temsil eden ilgili otoritelerle işbirliği/diyalog içinde somut, teknik yol ve politika haritaları çalışılmasının/geliştirilmesinin tarihsel önemi dikkatle vurgulanmıştır.

06 Kasım 2020, İstanbul